

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri Societatis Jesu Brevis Vitæ Historia
cum ejusdem Concordia Quietis & Laboris in Oratione,
Expositione in Psalmum Miserere, Considerationibus de
Inferno, Expositione Cantici ...**

Massei, Giuseppe

AUGUSTÆ Vindel. & DILINGÆ, 1707

VD18 12383155

Versvs XVI. Domine labia mea aperies: & os meum annuntiabit laudem
tuam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47773)

memoriam, id non esse positum in tua potestate, sicut tamen erat in potestate Adami, qui in statu Innocentiæ Appetitibus suis pro arbitrio dominari poterat. Sed dum ille dicit: *Obsecro vos, abstinere vos à carnalibus desideriis, quam excusationem prætexes?*

VERSUS XVI.

Domine labia mea aperies: & os meum annuntiabit laudem tuam.

1. **C**onsidera, Davidem, postquam promiserat DEO, ad compensandum præstanti quadam ratione malum, quod admiserat, se primo loco invitare velle Iniquos ad Pœnitentiam, *Docebo iniquos vias tuas*; secundo autem loco excitare velle Justos ad Sanctitatem; *& exultabit lingua mea Justitiam tuam*; nunc transire tertio loco ad affirmandum DEO, quòd deditâ operâ ad laudandum ipsum velit incumbere: *Domine labia mea aperies: & os meum annuntiabit laudem tuam.* Sed quâ istud ratione? an non hinc potiùs initium facere, quàm in hoc desinere Davidem oportebat? Ita sanè, nisi Sancto Regi jam abunde perspectus esset DEI genius, qui ipsum inclinât ad Animarum salutem omni alteri laudi suæ præhabendam. Et de hoc quis ambigat, dum ipse majorem suam laudem in isto collocat; in salute inquam Animarum? Unde si qua est, quam ipse antonomasticè laudem suam appellet, en, quænam illa sit: non alia, quàm quæ in ipsum redundat ex iis, quæ pro servandis ipsis nunquam non operatus est, & adhuc operatur.
- Populum istum* (sic ille de Populo Christiano per Isaiam pronuntiavit) *Populum istum formavi mihi: laudem meam narrabit.*

narrabit. Isa. 43. v. 21. Et quid sibi vult hęc *laudem meam nisi salutem à me acceptam?* Ita certè Sacri Interpretes censuerunt. O laudem, DEO *caram!* Servare pereuntem, & servare eum pretio quantocunque! Servare eum, ejus causâ è cælo in terras descendendo! Servare eum tot laboribus! servare tot cruciatibus! servare ipsa adeò morte pro illo in ferali Crucis trunco inter latrones obitâ! Hęc est illa laus, quam DEUS jure meritissimo laudem suam vocitat; ita planè, hęc ipsissima, neque enim ulla alia tantis ipsi stetit impendiis: *emit pretio magno.*

Si autem ita res habet, quis non facilè in animum inducat, quòd hanc ipsam laudem ob oculos sibi positam David habuerit, quando hoc in Versu DEO dixit, quòd laudare illum velit non quomodocunque; sed quòd ipsius laudem velit annuntiare: *os meum annuntiabit laudem tuam?* Si non aliud habuisset in animo, quàm laudare DEUM, ut tam multi alij faciunt, satis erat, ut postquam dixerat: *Domine labia mea aperies*, etiam hęc, ut alibi diceret: *& labia mea laudabunt te. Psal. 62. v. 4.* Sed dum mutata phrasi dixit: *& os meum annuntiabit laudem tuam:* videtur ad illam præ ceteris laudem adjicere animum voluisse, quam DEUS ipse (ut audisti ante) appellat laudem suam; ad illam inquam, quam olim tantis nos impendiis servando erat promeriturus. Certum saltem est, quòd si David nonnunquam laudavit DEUM ob id, quod in se ipso est, ob ejus scilicet propriam Infinitatem, Immensitatem, Immutabilitatem, Æternitatem, quæ sunt DEI Attribute absoluta, illa scilicet, quæ respectum ad res creatas non dicunt: *Laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus. Psal. 150. v. 2.* innumeris aliis vicibus eundem laudavit ob id, quod est respectu earundem rerum conditarum;

ob Potentiam inquam suam, Providentiam, Sapientiam, Bonitatem, Benignitatem, Amorem, Liberalitatem, Fidelitatem, Justitiam, & alia ejus generis, quæ dicuntur Attributa relativa; hoc est, quæ omnia respiciunt bonum rerum conditarum, quas vel jam produxit, vel producere potest. *Septies in die laudem dixi tibi, super judicia Justitia tue. Psal. 118. v. 164.*

Hinc mihi persuadeo, talem omnino fuisse laudem, quàm hîc David DEO offerre constituit: illam, quæ redundare in ipsum debeat ex opere, in quod omnia sua Attributa Relativa esset impensurus, conjuncta simul, & si dicere fas est, fœderata ad finem tam excellentem servandarum Animarum. Quodnam autem hoc ejus opus fuit, nisi fundatio Ecclesiæ? Et idcirco ego (salvâ semper reverentiâ, quam aliorum judiciis debeo) certum atque indubitatum habeo (maximè ex eo quod superest ad præsentis usque Psalmi finem) hanc ipsam Ecclesiam esse, quam se annuntiatum David promiserit, dum formâ tam novâ sic DEUM allocutus est: *Os meum annuntiabit laudem tuam.* Si enim operi huic tam pulchro DEUS nomenclaturam Laudis dare non potuit, cui tandem potuit? Certum est respectu hujus illum tot ante seculis humano generi dicere potuisse, cum isthoc in omnimodam perniciem sensim præcipitans miseraretur: *Laude mea infrenabo te, ne intereas:* in hoc siquidem opere, in fundanda inquam Ecclesia, illa quoque Lex Evangelica fundabatur, quæ sola demum potens futura erat freno continere brutas appetitiones tam multorum, qui miserè in præceptis ruebant. Tu ex eo quod agnoscas, in quo demum præcipuè laudem suam DEUS constituat, in salute scilicet Animarum, disce hanc salutem tanti æstimare, quanti re vera meretur. An & tu in
ca pro-

ea procuranda laudem tuam reponis? Faxint boni Superi, ne tu potius ejusmodi ministerium parvi æstimes, quasi minùs laude dignum, propterea quòd quivis illi se possit impendere.

Confidera, quàm verum sit, quòd DEUS ex fundata Ecclesia, quæ (ut dubitari non potest) supponit in se totum opus Incarnationis, ampliùs laudari mereatur, quàm ex quocunque alio tam innumerabilium, quæ extra se effecit. In se ipso semper ille eadem prorsus ratione laudabilis est; nemo id nescit; respectu nostri autem in aliis plus, in aliis minùs laudabilis apparet. In Ecclesia fundanda tam ille apparet laudabilis, vix ut possit ampliùs. *Magnus Dominus & laudabilis nimis* (sic idemet David alibi exclamavit) *Magnus Dominus, & laudabilis nimis*. In quo autem? in Terra? in Aere? in Aqua? in Igne? in Planetarum ordine tam harmonico? in Stellis? in Sole? non; sed: *laudabilis nimis in Civitate DEI nostri, in monte sancto ejus.* *Psal. 47. v. 1.* Quænam autem ista DEI civitas, nisi Ecclesia Christi? *Civitas supra Montem posita*, quia Civitas posita in apice altissimæ Perfectionis. In hoc enim vero DEUS se summè laudabilem exhibet, *laudabilis nimis*, sicut enim ibi, juxta ipsam literam, Bellarminus explicavit; non habemus opus, ex quo meliùs assurgere valeamus ad cognoscendam Magnitudinem DEI, eam admirari, deprædicare, aliis etiam agnoscendam proponere, quàm ædificationem Ecclesiæ. *Ex iis, quæ nobis revelata sunt, nihil ferè majus habemus, unde Domini Magnitudinem meliùs cognoscere, & unde magis eum laudare possimus, quàm Ecclesiæ ædificationem.* Quæ cum ita sint, an non & tu facilè induces in animum, quòd, cum hîc propositum haberet David, quantum uspiam posset laudis DEO reddere, ad respondendum tot DEI

donis, quæ acceptâ delicti veniâ receperat, hanc pro præcipuo citharæ suæ, ad concentum promptæ, argumento delegerit? Opus tam sublime, in quo certatim resplendere debebant omnia DEI Attributa, Potentia, Providentia, Sapientia, cum reliquis omnibus Relativis, paulò antè propositis, quale ad eam usque diem Mundus non viderat, & idcirco hîc David tam non temerè dixit, ejus se præconem futurum: *Os meum annuntiabit laudem tuam.* Scis annunciationi geminis in casibus locum esse: primò in præfagiendis eventibus futuris: & hoc in sensu morituriens Jacobus filios allocutus est. *Congregamini, ut annunciem ea, quæ ventura sunt vobis in diebus novissimis. Gen. 49, v. 1.* Utimur secundò eodem verbo ad enarrandas res præsentis, & præteritas, sed iis, quibus illæ ignotæ sint: & hoc in sensu JESUS energumeno illi, quem in finibus Gerasenorum infauisto hospite liberaverat, dixit: *Vade in domum tuam, ad tuos, & annuncia illis, quanta tibi Dominus fecerit. Marc. 5, v. 19.* Jam quod ad formosam Christi Ecclesiam spectat, illa re verâ, ætate Davidis, non erat futura in intentione, utpote ab omni retro æternitate jam in Divinarum trium Personarum Senatu decreta, erat tamen mortalibus tunc viventibus, planè omnibus, aut certè penè omnibus, ignotissima; unde in hac secunda vocis acceptione cautissimè dixit, quod eam, utpote ignotam, velit annunciare; erat autem, quòd executionem concernit, ex toto futura; cum decem, & quod excurrit, adhuc secula ad ejus usque exordium essent transitura; & idcirco, primo etiam in sensu, non minùs cautè dixit, quòd illam ut futuram esset annuntiaturus. Argumentum eq̄ idem huic, suâ præstantiâ comparandum, ad laudandum DEUM deligere non potuisset. Et tu interea, ut debes, præpara te denique,

que, ad agnoscendum summè æstimabile beneficium, quod in te DEUS contulit, dum hac te in Ecclesia nasci voluit. Tibi equidem illa in priore acceptione annuntiari non potest, ut futura nimirum: sed faxint boni Superi, ne tibi etiamnum in secundo annuntiari possit, ut ignota penitus, aut tantùm non ignota; tam modicum est quod de illa scis, aut, quod saltem rescire de illa studes.

Considera, ad affirmandum totum id quod hucusque dictum est, Davidem, priùs quàm annuntiationem divinæ laudis DEO promissam aggrediatur, petere à DEO, ut priùs ipsi labia aperire velit. *Domine labia mea aperies. Verum, an non David inde à teneris annis constanter laudando DEO operam dedit? & tamen ad tam multiplicem ejus laudem nunquam petierat, ut labia ipsi aperiret, ut petit hïc. Argumento igitur id est, quòd peculiari quodam laudis genere laudare ipsum cogitaret. Neque hïc mihi quis occinat, quòd ad laudandum DEUM, post admissum peccatum, singulari quadam præparatione sit opus, quæ antè necessaria non fuerat. Neque enim ignoro, non placere DEO laudem è Peccatoris ore profectam. *Peccatori dixit DEUS, quare tu enarras justitias meas? Psal. 49.* Non tamen scio, illam in ore Pœnitentium minùs gratam esse, quàm in ore Innocentium. *Laudabunt Dominum, qui requirunt eum. Psal. 22.* Petit igitur à DEO David in præfenti statu, ut aperire ipsi velit labia, ob argumenti, ex quo laudis materiem esse accepturus, nobilitatem atque excellentiam. Quotiescunque in Sacris Codicibus hæc loquendi phrasia adhibetur, aperiendi labia, perinde ac si illa clausa essent, semper id fit ad indicandum, ut S. Thomas notavit, quòd inde promendæ sint res non communes, sed sublimes, sed excellentes, sed catenus inauditæ. *In apertione**

III.

sione oris intelligitur, ubicunque in Scripturis invenitur, doctrina profunditas. S. Thomas hinc. Quæ fuit verior causa, ob quam Sacer Historicus, cum famosus ille Christi in monte sermo esset enarrandus, singulari eâ ratione præfatus est: *Cum sedisset, accesserunt ad eum Discipuli ejus, & aperiens os suum, docebat eos, dicens, &c.* Non præmisit hæc, si rem dicere volumus, ut indicaret, eum, qui eatenus aperuerat ora Prophetarum, tandem suummet aperuisse. Quàm multa enim jam tum locutus fuerat JESUS ad cujusvis conditionis Personas? Multo antè, quàm collem illum conscenderet, legimus de ipso, quòd *circuibat totam Galilæam, docens in Synagogis eorum, & prædicans Evangelium Regni. Matth. 4. v. 23.* Præmisit igitur Evangelij Scriptor præludium tam solenne, ut indicaret; quòd Christus eo in Sermone traditurus esset doctrinam, eatenus inauditam, tot retro seculis, nunquam ne quidem cogitamam, & tamen verissimam: nimirum quòd mortali hac in vita Beati essent Pauperes, Beati persecutiones passi, Beati qui lugent, atque ita tu petge ratiocinari de reliquis omnibus, divinâ illâ Dissertatione propositis, quibus velut in synopsi continetur Perfectio Evangelica, hoc est, Mons ille, seu potiùs, Apex altissimus, cui Christus Civitatem suam erat inædificaturus. Nunc igitur cogita, eundem ad finem petere Davidem hoc in Versu aperiri sibi labia: *Domine labia mea aperies*, quia laudandus ipsi erat DEUS ob fundatam & ædificatam Ecclesiam, Civitatem tam prodigiosam ut sit præcipuum omnium operum DEI, quæ ille mortali-um bono est operatus. Miseri proin protervi illi, qui de doctrinis & dogmatibus non profundis tantùm & abstrusis, sed abstrusissimis, confidunt se loqui posse sine ullo errandi periculo, quando de iis, etiam animi laxandi causâ, agunt

agunt in conventiculis ! ô quanto illi facerent rectiùs , si linguam suam freno coercerent ! an existimant ipsi , quòd Deus aperturus sit labia ipsorum illis in contuberniis , in quibus malorù minimum est de novis , quæ per Mundum accidunt , differere ? Frustra speres , quòd illi unquam DEVM imploraturi sint eâ causâ , ut priùs quàm de dubiis profundissimis pronuntient , labia ipsorù aperiatur , dicendo ; *Domine labia mea aperies*. Satis præstant , si non & ipsi sint è numero eorum , qui dixerunt : *Labia nostra à nobis sunt ; quis noster Dominus est ? Psal. 11. v. 4.* Usque adeò tenerarij existimant , se de labiis statuere posse pro arbitrio.

Confidera , quàm fideliter David promissis hîc DEO IV. factis deinceps steterit. Satis sit tibi meminisse ; Ecclesiam nullo unquam Ritu defungi , non sacrare Tempa , non cogere sacros Cœtus , non venerari Sanctos , non celebrare dies festos , & ut rem paucis , nullius per annum Mysterij memoriam recolere , ad quod asserendum verbis Davidicis non utatur : usque adeò omnia ille jam suâ ætate sigillatim distinctèque descripsit ! Hinc ejus Psalmis Fideles crebriùs , quàm ullis Sacrorum Codicum partibus tam privatim , quàm publicè utuntur. Ille siquidem alicubi descripsit æternam Verbi generationem , alicubi temporariam , alicubi Nativitatem , alicubi Magorum adorationem , alibi Prædicationem , alibi Passionem , alibi Mortem , alibi Sepulturam , alibi Resurrectionem , alibi Ascensionem , alibi quidquid de Christo , ejusque majoris momenti operibus ac factis extat , idque tam clarè , atque distinctè , ut si Psalmarum liber epilogus est Instrumenti Veteris , Novi tantùm non Evangelium dici possit , adeò , ut non tantùm S. Petrus , & S. Paulus , duo illi Ecclesiæ Principes , Davidem testem allegent veritatum Christianarum , quas in suis ipsi Epistolis pro-

Q

lis promulgātunt, sed etiam ipse Christus in admirandis suis Sermonibus.

Atque hæc altera causa est, ob quam jure meritissimo David hîc petiit aperiri sibi labia: *Domine labia mea aperies.* Quâ enim alia ratione potuisset ipse tam minutim indicare ejus generis Myſteria, decem, & ampliùs, ſeculis priùs quàm gererentur, niſi DEUS ipſe linguam ejus moviſſet? Quamdiu illi agendum fuit de Mundi Creatione, de plagis Ægypti, de Maribus apertis, de Muris dejectis, de aliis DEI laudibus, magnis illis quidem, ſpectantibus tamen ad legem antiquam, opus illi non fuit, ut ſtudio tam ſingulari opem à DEO poſceret. Sed ubi meminiſſe oportuit laudum, ſpectantium ad novam Legem, non utile tantùm, ſed & neceſſarium fuit, opem tam præſentaneam poſtulare. Et quòd ita res habeat, advertite, quòd in loquendo de his David ſolerter uti voluerit jam ponderatâ voce annuntiandi; *Os meum annuntiabit laudem tuam:* id quod ipſe egit non tantùm cauſis jam recensitis, ſed ut præterea nobis innueret, quòd res illas aperire debuerit ut Nuncius, qui tantùm de iis manifeſtat, quantum à mittente imperatum eſt. *Dixit David filius Iſai, dixit Vir, egregius Pfaltes Iſrael; Spiritus Domini locutus eſt per me. 2. Reg. 23. v. 1.* Et tu, ſi unquam Pfalmos iſtos recitas, quomodo recitas? quâ animi evagatione? quibus ſaltibus, quantâ luriditate? Quomodo igitur ſub exordium non vereris petere à DEO, ut labia tua aperiat? *Domine labia mea aperies.* An æquum putas illa tibi aperiri eâ cauſâ, ut laus ejus, dum ab iis egreditur, ludibrium fiat Dæmonibus in Inferno?

- V. Considera, quæ cauſa ſit, cur Eccleſia quotidie, dum pfallendi officium aggreditur, uti conſueverit Verſu, quem tractamus. Conſuevit illo uti, ut in memoriam nobis re-

vocet

vocet, quòd ad laudandum DEUM (quod par est nos facece vixdum à somno excitatos) nos inepti simus, nisi DEUS ipse labia nobis aperiat. O quàm magnum opus est, laudare DEUM! Non est hoc aliud, quàm quod faciunt tam multæ Mentæ Beatæ, & quod in omne deinceps ævum Beati Cælites facturi sunt. Et tamen etsi id ipsi sine fine faciant, ne quidem existimant, se illud dignè satis didicisse usque ad præsens tempus, sic ut se mutuò alius alium excitando, identidem plenis choris ingeminent: *Benedicentes Dominum exaltate eum, quantum potestis: major enim est omni laude. Eccl. 43. v. 33.* Cogita jam tu quid nos mortales miseri præstare hoc in genere valeamus, nisi DEUS ipse nobis donet, ut dignè ipsum laudemus?

Deinde an nescis prudens illud consilium Sipientis, qui desiderabat, ut nemo non seram haberet labiorum suorum, cujus ope suo tempore clauderentur, suo aperirentur; cùm perinde absurdum sit, illa perpetuò aperta, quàm semper clausa habere? *Ori tuo facito ostia & seras. Eccl. 28. v. 28.* Hujus summè necessariæ seræ clavem par est à quolibet tradi manibus DEI nostri; solus enim ipse certò scit quodnam si tempus magis aptum ad claudendum, aut aperiendum, & quod non sit aptum. Idcirco Ecclesia, quæ se gerit ut hujus necessitatis conscia, vult ut quilibet primo mane meminerit, quòd si clavem ipse DEO tradidit, ad hunc spectet seram aperire. Nemo se alius ingerat.

Denique quis nescit, quàm sollicitè mali Dæmones conentur semper prævenire DEUM? Quare cùm ipsis, ob ingeniosissimam, quâ pollent, malitiam, mille sint claves adulteræ ad cujuslibet os aptæ, pro diversa hujus illiùsvè propensione; ô quàm ipsi primo mane studiosè id agunt,

Q

ut ad

ut ad quemlibet alium finem labia, quàm ad DEUM laudandum, aperiant! Ecclesia igitur, adjuncta illà gratià, quam DEUS negat nemini, ad opem ab eo poscendam, hunc quasi supplicem libellum quamprimum offert, ut Proditores istos occupet. Et sanè. an non pudor est, si prima, quæ manè tibi ex ore prodeunt, verba, negotia tua caduca spectent, quæ confestim animum subeant? si conventicula, si crapulas, si nugas? Si ita tecum res habet, argumento id est manifestissimo, non DEUM esse, qui tibi labia aperiat, mox atque è strato te proripis; sed malos esse Dæmones; qui furum instar peritorum DEO debitum officium astutâ perfidiâ auferant. Quis mutus non volens ac lubens hoc cum DEO pactum iniret; *Domine labia mea aperies; & os meum annunciabit laudem tuam?* Et tu, etsi beneficio haud paulo majore, jam inde à primis annis loquendi acceperis facultatem, tantillum grati erga illum animi non rependes, ut quæ mane prima profers verba, ejus honori consecres?

VI. Considera, majorem etiam admirandi causam esse tibi posse, quòd Sancta Ecclesia cujusque diei exordio petat à DEO aperiri sibi labia, non ad exhibendam DEO debitam laudem, sed ad illam annunciandam, exemplo Psalmographi. *Os meum annunciabit laudem tuam.* Quæro enim: Laus illa magna, quam hîc Psalter promiserat annunciare Mundo, an non jam annuntiata est? Est illa quidem annunciata, sed nequaquam quantum satis est. Tu ita tecum ratiocinaris, quasi jam coronis imposita sit ædificatio Ecclesiæ. Retamen ipsâ illa non est ædificata, sed ædificatur indies. Et idcirco hîc semper proprius fuit Christianorum spiritus, ut quisquis operâ suâ promovere non posset hocce ædificium, illud saltem quotidie desideriiis adjuvaret.

varet. Non venit tibi in mentem, quod hunc in finem ipse adeo David dixit? Ille postquam, ut audisti, exclamavit: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, in Civitate DEI nostri, in Monte sancto ejus*: quid subindefecit? satisne habuit præ stupore obmutescere in illo actu? quin imò sine mora subjunxit: *Fundatur exultatione universa Terra Mors Syon, latera Aquilonis, Civitas Regis magni*. Quæ autem fuit hoc subjungendi causa? ut nobis insinuaret, quid nos cum ipso ad Mundi usque finem semper dicere oporteret. Ecclesia Christi non est similis Palatio, quod anni spatio ædificetur. Civitas est amplissima, quæ latitudine & vastitate ipsum æquare terrarum Orbem debeat; atque idcirco in ea ædificanda per partes perrectum est, pergeturque nullâ non die in eâ ad ignotas usque Gentes proferendâ, donec denique Christi notitia ad omnes perveniat. *Predicabitur hoc Evangelium Regni in universo orbe; & tunc veniet consummatio. Matth. 24.* Non igitur dici de illa debet, *fundata est, sed fundatur*; neque enim ædificatio ejus certi temporis est, ut est Palmarum, aut Platanorum; sed incerti, & per secula continuandi. Hæc ædificatio nunc quoque in diversis Orbis partibus urgetur, præcipuè in Asia & America, cum *exultatione universa Terra*. Neque enim explicari potest lætitia spiritûs, quæ Fidem propagatam consequitur. *Audientes Gentes gavisæ sunt. Act. 13. v. 48.* Hinc argue, dum hoc loco dicitur *fundatur exultatione universa terra Mors Syon*, non intelligi per Montem Syon, ne in literali quidem sensu, celebrem illum in Palæstina Montem, sic indigitatum; ille siquidem jam aliis cum Montibus Mundi exordio fundatus, seu ædificatus est, non autem ædificatur; neque ille toto plaudente Mundo ædificatus est; cum prius fuerit constitutus, quàm essent, qui ejus

Q 3

ædifi-

ædificatione lætari possent. Intelligitur, juxta ipsam literam, Mons spiritualis, cujus materialis ille fuit figura; intelligitur, inquam, Perfectio Evangelica. Mons Syon lateribus suis urbi Solymæ pro propugnaculo erat à Septentrione, frigidus illos ac sævos ventos Boreales melius, quàm ullus Murus posset, arcendo. Etiam Ecclesia, fortiùs quàm ullus murus, Aquiloni tartareo opposita est. Qui enim rectè se ad ejus pedem recipere novit, doctrinam inquam Evangelicam, non habet quod metuat. Aspirent etiam hodie à Septentrione status illi pessimi doctrinarum partim erronearum, partim hæreticarum, id efficient nunquam, ut quidquam damni illi inferant, qui, quod Ecclesia docuit, constans & immotus tenet. Sed in quo plus momenti est, illud est, quod hæc Ecclesia sit *Civitas Regis magni*, eaque causâ, quisquis Regem hunc amat, ô quàm ille conari debet, ut hæc Civitas amplificetur! Nemo igitur non eniti debet, ut ibi fundetur, ubi necdum satis fundata est. Quocirca qui ad opus tam eximium præconio Verbi divini incumbit, DEO ut Nuntius Evangelij ejus dicere debet, *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Qui provinciâ tam nobili non fungitur, eâ fungentes sanctis desideriis adjuvare debet: & idcirco Evangelium, quod annuntiare linguâ propriâ non potest, debet velle annuntiare alienâ. Et ad finem tam nobilem, cùm tu etiam privatim tuo in cubili vis psallere, debes DEO dicere: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Nam etiam ibi, quadam communione Caritatis, tuam debes existimare illam linguam, quæcunque sub illud tempus Evangelium annuntiat, hoc est, summam illam laudem divinam, quæ Versui huic argumentum præbuit, plurimum Myste-

Myfteriorum (etsi in fundo reconditorum) quàm verborum feraci.

VERSUS XVII.

*Quoniam si voluisses Sacrificium dedissem utique ;
holocaustis non delectaberis.*

Considera, in præsentis versu non aliud spectasse Davidem, quàm ut redderet rationem, ob quam in præcedentibus tanta firmitate decreverit, ad respondendum DEI beneficijs, operam dare potius juvando Proximo, & DEO laudando, quàm Sacrificia illi numero plurima offerere, qualia ipse, tot armentis abundans, offerre facillè poterat, & libens etiam volensque obrulisset, modò scivisset, ita DEUM velle. Causa igitur non offerendi fuit: quia DEUS illa noluit. Non tamen id propositum fuit Davidi verbis in medium allatis, ut assereret, DEUM generatim sacrificia non expetere; cum hæc omnis tum Populus adhuc summiæstimaret. Id duntaxat intendit, ut affirmaret, à se spectatim illa non expeti. Atque ita nunc dictorum ista est paraphrasis. *Quoniam si voluisses à me Sacrificium, dedissem utique: sed à me nec holocaustis quidem delectaberis; multo minus ergo delectaberis Sacrificijs minoris nota.*

Duo igitur hîc utiliter investigare potes. Primum est: Cur DEUS à Davide non expetierit Sacrificia, quæ expecebat ab alijs? Alterum: cur David illa, etsi non jussus, tamen non immolârit? quamvis enim DEUS sciatur illa non imperâsse; non tamen constat, quòd illa vetuerit.

Si quaeris, cur DEUS à Davide Sacrificia non expetierit? ratio commodè desumi potest & ex occasione, quâ motus est